

Klauzurní práce č. 4 (117) konaná dne 11. září 2015

Kozel zahradníkem

Pavel, pracovník bezpečnostní agentury Bezpečná cesta specializované na převozy peněžní hotovosti, jel v rámci plnění pracovních úkolů do cestovní kanceláře Dovolená v ráji, kam jej vezl řidič služebního vozu Simon, a kde měl vyzvednout připravené bezpečnostní obaly s penězi v řádu desetitisíců Kč a převést je do centrály bezpečnostní agentury.

Asistentka prodeje Radka otevřela poté, co jí Pavel předal klíč, trezor, do něhož předtím vhodila celkem 11 průhledných bezpečnostních obalů s penězi. Všechny až na jeden, který ve chvatu opomněla napsat na dodací list a vůbec si to neuvědomila, zaznamenala do dodacího protokolu včetně částek, jež byly uloženy v uvedených obalech. Radka Pavlovi předala všech 11 obálek, které byly v trezoru, aniž by je nějak přepočítávala, neboť se mylně domnívala, že všechny předtím sama zaznamenala na dodacím protokolu.

Pavel si poté sedl ke stolu, a zatímco si Radka plnila jiné své pracovní povinnosti a Pavla v rozporu se svými pracovními povinnostmi nekontrolovala, Pavel postupně odtrhával z obalů kontrolní útržky, jejichž čísla porovnával s dodacím listem a podepisoval je. Pak si ale všiml, že šestý obal s částkou ve výši 85.000,- Kč není na dodacím listě uveden, využil toho, že se na něj Radka nedívá, Radku na nezapsaný obal v rozporu se svou pracovní povinností neupozornil, ač tak měl učinit podle závazných bezpečnostních pravidel, na nichž se smluvil jeho zaměstnavatel a cestovní kancelář, a schoval si jej pod bundu. Poté dokončil kontrolu zbylých obalů, předal Radce sedm kontrolních útržků v souladu s dodacím listem, jehož kopii s kontrolními útržky vrátil Radce, 10 obalů zapsaných na dodacím listu uložil do bezpečnostního kufru a cestovní kancelář opustil.

Z částky 85.000,- Kč, kterou pod bundou vynesl ven, pak 10.000,- Kč předal řidiči služebního vozu Simonovi, který na něj čekal před cestovní kanceláří a kterému se svěřil, jaké se na něj usmálo „štěstí“. Simon peníze za své mlčení přijal. Oba pak odjeli do centrály bezpečnostní agentury, kde předali dodací list s 10 kusy bezpečnostních obalů na dodacím listě zaznamenaných.

Otázky

1. Jak trestněprávně posoudíme jednání Pavla ? Odůvodněte.
2. Jak trestněprávně posoudíme jednání Simona ? Odůvodněte.
3. Jaký význam pro právní posouzení Simona by mělo, pokud by Simon (jinak shodně při zadání shora) předtím, než Pavel šel do cestovní kanceláře, upozornil Pavla, že dnes má službu Radka,

kteřá poměrně často dělá chyby a nezaznamená některý bezpečnostní obal na dodací list, dále mu řekl, že nemá být hloupý a upozorňovat jí na její chybu a obal s penězi, který bude navíc, schovat při vhodné příležitosti pod bundu, vynést ji takto ven s tím, že potom Simonovi dá malý podíl ze zisku? Odůvodněte.

4. Jak trestněprávně posoudíme další jednání Simona, který dva týdny po činu uvedeném v zadání shora šel za Pavlem a požadoval po něm dalších 10.000,- Kč s tím, že jinak Pavla udá na policii, pokud peníze nedostane? Odůvodněte.
5. Předseda senátu při studiu spisu po podání obžaloby zjistil, že obviněnému Pavlovi nebylo doručeno upozornění na možnost prostudovat spis a učinit návrhy na doplnění dokazování. Jak bude dále postupovat, kdo, při jakém jednání, jak a v jaké lhůtě případně rozhodne? Odůvodněte.
6. Simon se k hlavnímu líčení, ač řádně a včas předvolán, nedostavil, byly splněny i další podmínky pro konání hlavního líčení v nepřítomnosti obžalovaného podle § 202 odst. 2 tr. řádu, a proto soud podle § 205 odst. 2 tr. řádu rozhodl, že hlavní líčení bude podle § 202 odst. 2, 3 tr. řádu konáno v nepřítomnosti obžalovaného. Soud poté chtěl místo výsledku svědka Karla přečíst protokol o jeho výpovědi z přípravného řízení, přičemž nešlo o neodkladný nebo neopakovatelný úkon. Státní zástupce s tímto postupem souhlasil, avšak obhájce obžalovaného nikoli, a žádal, aby byl svědek v hlavním líčení vyslechnut. Jak bude soud postupovat? Odůvodněte.
7. V trestním řízení uplatnila cestovní kancelář Dovolená v ráji nárok na náhradu škody ve výši 100 tisíc korun proti obviněnému Pavlovi. Po přednesení obžaloby v hlavním líčení k dotazu předsedy senátu soud zjistil, že o nároku poškozeného již bylo nepravomocně rozhodnuto v občanskoprávním řízení. Soud odkázal poškozeného podle § 229 odst. 1 tr. řádu s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Postupoval soud správně? Odůvodněte.

Poznámka:

1. U všech závěrů obsažených v odpovědích týkajících se subsumpce případu pod zákonné ustanovení musí být ustanovení přesně citováno (nejen jeho název, ale i číslo paragrafu, odstavce, písmeno, alinea).
2. Při subsumpci musí být provedena konfrontace požadavků obsažených v zákonném ustanovení se skutkovým zjištěním (podobně jako to činí soud ve výroku rozsudku).
3. Závěry obsažené v odpovědích musí být náležitě odůvodněny (např. třeba uvést, proč třeba určité jednání posuzovat jako účastenství ve formě návodu a nikoli jako spolupachatelství).

Kozel zahradníkem – řešení

1. Pavel se dopustil zločinu podvodu podle § 209 odst. 1, 3, 4 písm. b) tr. zákoníku.

Pavel jako pracovník bezpečnostní agentury, která má zajistit bezpečný převoz peněz z cestovní kanceláře do centrály bezpečnostní agentury, přijel do kanceláře. Zde mu Radka předala z trezoru veškeré bezpečnostní obaly s penězi, mylně se domnívala, že jich předává 10, jak bylo uvedeno na dodacím listu, který sama vyplňovala, ač jich ve skutečnosti předala 11, neboť jeden obal opomněla na dodací list ve shonu pracovního vytížení zaznamenat. Pavel pak využil omylu Radky, která mu nevědomky předala o jeden obal navíc, tento obal i s penězi si ponechal, čímž zároveň obohatil sebe (podíl pak předal i řidičovi Simonovi) a na cizím majetku cestovní kanceláře Dovolena v ráji tak způsobil škodu větší. Větší škodou se rozumí škoda ve výši nejméně 50.000,- Kč ve smyslu ust. § 138 odst. 1 tr. zákoníku, Pavel způsobil škodu ve výši 85.000,- Kč. Naplnil tak kvalifikační okolnost uvedenou v § 209 odst. 3 tr. zákoníku. Pavel zároveň jednal jako osoba, která má jako pracovník bezpečnostní agentury zabývající se bezpečným převozem peněz poškozené cestovní kanceláře zvláštní povinnost hájit zájmy poškozené, on naopak možnosti přístupu k penězům zneužil, nesplnil svou smluvní povinnost, která mu zaměstnavatelem byla uložena, na obal neupozornil a ponechal si jej pro svou potřebu. Naplnil tak i kvalifikační okolnost uvedenou v § 209 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku.

Pavel si přitom byl dobře vědom toho, kolik peněz je uloženo v obálce, která byla průhledná a částka byla napsána na kontrolním útržku. Pavel jednal s úmyslem přímým ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, úmysl přímý se vztahoval jak na znaky základní skutkové podstaty, tak i na kvalifikační okolnosti. Pavel se chtěl obohatit na úkor cestovní kanceláře, byl přesvědčen, že se na to nepříjde, protože na dodacím listě bylo chybně uvedeno jen deset obalů, peníze chtěl využít pro svoji potřebu.

Trestný čin podvodu podle § 209 odst. 1, 4 písm. b) tr. zákoníku je zločinem ve smyslu § 14 odst. 3 tr. zákoníku (a § 14 odst. 2 tr. zákoníku a contrario), neboť jde o úmyslný trestný čin s horní hranicí trestní sazby ve výši 8 let.

Nejde přitom o trestný čin krádeže, neboť Radka Pavlovi dobrovolně všechny obaly s penězi předala, tedy Pavel se jich nezmocnil, nepřekonával moc někoho jiného (Radky), naopak Radka ve vlastním omylu vydala Pavlovi o jednu obálku navíc oproti dodacímu protokolu. Nejde ani o zpronevěru, neboť Radka sice Pavlovi svěřovala bezpečnostní obaly, nebyla si ovšem vědoma toho, že mu nepředává pouhých 10 obalů, jak bylo uvedeno na dodacím protokolu, ale o jeden obal navíc, který tam zapsán nebyl.

2. Simon se dopustil přečinu podílnictví podle § 214 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

Simon přijal od Pavla peníze, které Pavel získal trestným činem podvodu, a sice zločinem podvodu podle § 209 odst. 1, 4 písm. b) tr. zákoníku (k tomu srov. odpověď na otázku č. 1). Simon o tom

věděl, neboť se mu Pavel svěřil ihned poté, co nasedl do vozidla. Následně Pavel Simonovi za mlčení dal 10.000,- Kč, které pocházely z původní podvodně získané částky 85.000,- Kč, tedy z částky získané trestným činem na území České republiky. Simon na sebe převedl věc, která byla získána trestným činem. Částka ve výši 10.000,- Kč neodpovídá věci větší hodnoty ve smyslu § 214 odst. 2 písm. a) tr. zák., proto posoudíme jednání Simona pouze podle ustanovení § 214 odst. 1 tr. zák.

Simon jednal s úmyslem přímým ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) tr. zák., úmysl přímý se vztahoval na všechny znaky základní skutkové podstaty, Simon věděl o všech rozhodných okolnostech, věděl, že Pavel peníze získal trestným činem, přesto od něj 10.000,- Kč přijal.

Trestný čin podílnictví podle § 214 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku je přečinem ve smyslu § 14 odst. 2 tr. zákoníku, neboť jde o úmyslný trestný čin s horní hranicí trestní sazby do 5 let.

3. Simon by se v takovém případě dopustil účastenství ve formě návodu ke zločinu podvodu podle § 24 odst. 1 písm. b), § 209 odst. 1, 3, 4 písm. b) tr. zákoníku (a odpadla by právní kvalifikace jeho jednání jako podílnictví).

Simon by se v takovém případě dopustil návodu k trestnému činu podvodu ve smyslu § 24 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, neboť by úmyslně v Pavlovi vzbudil rozhodnutí spáchat úmyslný trestný čin, který by Pavel také dokonil (k činu Pavla viz odpověď na otázku č. 1). Trestný čin Pavla, ke kterému návod Simona směřoval, byl dokonán, a tak byla splněna podmínka (zásada) akcesority účastenství. Simon by v takovém případě byl účastníkem na trestném činu jiného, nemohl by tedy být odpovědný i pro tzv. trestnou součinnost v podobě kořistění z činu ve smyslu podílnictví, neboť by byl postižen pro účast na hlavním majetkovém trestném činu. Účastník na trestném činu, který na sebe převede věc získanou trestným činem spáchaným jinou osobou se nedopouští trestného činu podílnictví ve vztahu k této věci – srov. č. 50/1972 a č. 5/1993 Sb. rozh. tr.

Simon jednal úmyslně, chtěl v Pavlovi vzbudit rozhodnutí spáchat trestný čin, který je též úmyslný. Simon jednal s úmyslem přímým ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, úmysl přímý se vztahoval na všechny znaky základní skutkové podstaty, Simon věděl o všech rozhodných okolnostech podvodného jednání, vztahoval by se i na kvalifikační okolnost spočívající v tom, že Pavel jednal jako osoba, která má zvlášť uloženu povinnost hájit zájmy poškozeného. Vztahuje se i na způsobenou škodu, Simon si též byl vědom toho, že půjde o desetitisíce Kč, jeho úmysl zahrnoval i celou škodu, chtěl, aby byla způsobena škoda co největší.

4. Simon by se dopustil přečinu vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku.

Simon chtěl po Pavlovi neoprávněné plnění v podobě částky 10.000,- Kč, přičemž k vyplacení této částky Pavla nutil pohrůzkou jiné těžké újmy v podobě podání tzv. trestního oznámení, tedy oznámení o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin.

Samotné takové oznámení trestného činu by jinak bylo pochopitelně po právu, nicméně je zakázané i hrozbou takového činu vynucovat si plnění, které pachateli nenáleží, k tomu srov. č. 23/2010 Sb. rozh. tr. Simon tedy Pavla nutil pohrůžkou jiné těžké újmy, aby něco konal, tedy zaplatil 10.000,- Kč.

Simon věděl, že na takové plnění nemá právo, že jedná protiprávně a že způsobem uvedeným v trestním zákoně porušuje zájem chráněný trestním zákonem, zároveň takto jednat chtěl, tedy jednal s úmyslem přímým podle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

Trestný čin vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku je přečinem ve smyslu § 14 odst. 2 tr. zákoníku, neboť jde o úmyslný trestný čin s horní hranicí trestní sazby do 5 let.

- 5. Předseda senátu podle § 186 písm. e) tr. řádu nařídí ve lhůtě tří týdnů podle § 181 odst. 3 tr. řádu předběžné projednání obžaloby, které se bude podle § 187 odst. 1 tr. řádu konat v neveřejném zasedání, jehož se zúčastní členové senátu (předseda senátu a dva přísedící) a zapisovatel podle § 242 odst. 1 tr. řádu, senát pak v neveřejném zasedání rozhodne usnesením podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. řádu o vrácení věci státnímu zástupci k došetření.**

Nedodržení trestněprocesních pravidel o skončení vyšetřování podle § 166 tr. řádu je závažnou procesní vadou přípravného řízení, pro kterou je třeba věc vrátit k došetření a nemůže být ve věci nařízeno hlavní líčení (srov. č. 6/1995 Sb. rozh. tr.). Proto předseda senátu ve lhůtě tří týdnů podle § 181 odst. 3 tr. řádu nařídí podle § 186 písm. e) tr. řádu předběžné projednání obžaloby. To se zásadně koná podle § 187 odst. 1 tr. řádu v neveřejném zasedání, pro výjimečné nařízení veřejného zasedání zde nebyl důvod, neboť důvody pro nařízení předběžného projednání obžaloby a rozhodnutí v něm byly zřejmé ze spisu. Neveřejného zasedání se zúčastní členové senátu (předseda senátu a dva přísedící) a zapisovatel podle § 242 odst. 1 tr. řádu. Senát pak v neveřejném zasedání rozhodne usnesením podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. řádu o vrácení věci státnímu zástupci k došetření.

- 6. Soud konal hlavní líčení za splnění podmínek uvedených v § 202 odst. 2, 3 tr. řádu. Protokol o výpovědi svědka lze přečíst. Hlavní líčení se koná podle 202 odst. 3 tr. řádu v nepřítomnosti obžalovaného, protokol o výslechu svědka lze číst, pokud jsou splněny podmínky uvedené v § 211 tr. řádu. Souhlas obviněného se v tomto případě nevyžaduje, neboť obžalovaný se tím, že se neúčastní hlavního**

**líčení vzdal svého práva takový souhlas udělit (§ 211 odst. 1 tr. řádu druhá věta).
Jde o osobní právo obžalovaného, které nepřechází na jeho obhájce.**

Soudce rozhodl, že hlavní líčení se bude konat podle 202 odst. 3 tr. řádu v nepřítomnosti obžalovaného. Musely tedy být splněny i podmínky § 202 odst. 2 tr. řádu a zároveň není naplněna některá z variant v § 202 odst. 4 tr. řádu. V takovém případě lze číst protokol o výsledku svědka za podmínek uvedených v § 211 tr. řádu. Podle § 211 odst. 1 tr. řádu může být místo výsledku svědka přečten protokol o jeho výpovědi, jestliže soud nepokládá osobní výslech za nutný a státní zástupce i obžalovaný s tím souhlasí; jestliže se však obžalovaný, který byl k hlavnímu líčení řádně předvolán, bez omluvy nedostaví, souhlas obžalovaného s přečtením takového protokolu o výsledku svědka není třeba a postačí souhlas státního zástupce; na tyto skutečnosti musí být obviněný v předvolání upozorněn. Pokud jsou tedy splněny uvedené podmínky, je možné číst protokol o výpovědi svědka z přípravného řízení. Na to nemá vliv ani ta skutečnost, že obhájce jménem obžalovaného výslovně žádá provedení výsledku svědka a nesouhlasí se čtením jeho výpovědi. Právo dát souhlas ke čtení výpovědi svědka je osobním právem obžalovaného, které nepřechází na jeho obhájce.

7. Soud měl správně rozhodnout tak, že poškozený nemůže uplatňovat nárok na náhradu škody, viz § 206 odst. 3, odst. 4 tr. řádu

Samotné uplatnění nároku na náhradu škody, která byla způsobena trestným činem, v občanskoprávním řízení nebrání uplatnění stejného nároku v adhezním řízení. Pokud však soud po přednesení obžaloby zjistí, že již bylo vydáno o tomto nároku rozhodnutí, byť nepravomocné, potom rozhodne, že poškozený již nemůže uplatňovat nárok na náhradu škody podle § 206 odst. 3, odst. 4 tr. řádu – viz č. 18/2004 Sb. rozh. tr. Soud tedy nejenže neměl odkazovat poškozeného na řízení ve věcech občanskoprávních podle § 229 tr. řádu, ale vůbec neměl věcně o nároku na náhradu škody v trestním řízení rozhodovat. Pokud by poškozený po poučení neupustil od svého návrhu, aby mu byla přiznána v trestním řízení náhrada škody, soud usnesením vysloví, že poškozený svůj návrh na náhradu škody v trestním řízení dále uplatnit nemůže – analogie postupu podle § 44 odst. 3, § 206 odst. 4 tr. řádu (č. II/1962 Sb. rozh. tr.).